

Rukověť (eko)vzdělavatele I. aneb Doporučení pro přípravu a realizaci vzdělávacích akcí pro pedagogické pracovníky v oblasti EVVO

Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky – charakteristika

Smyslem vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky v oblasti EVVO je rozvoj kompetencí napomáhajících jejich profesnímu růstu. Akce je akreditována MŠMT v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen DVPP). Podmínkou úspěšného absolvování je osobní účast na akci. Za vzdělávací akci považujeme takovou, které se účastní minimálně 5 osob (nižší počet je považován za konzultaci), maximálně 30 osob¹ a trvá alespoň 4 vyučovací hodiny. Vzdělávací akce je pečlivě připravená, probíhá ve vhodném prostředí, její obsah a použité metody vedou k naplnění cílů. Akce je organizačně i lektorsky dobře zvládnutá a nechybí zpětná vazba od účastníků, příp. lektorů, i celkové hodnocení. Vzdělávací akce odpovídá níže uvedeným zásadám, které vycházejí z principu od cílů k prostředkům.

1) Cíle a příprava vzdělávací akce

- Vzdělávací akce má jasně zformulované vzdělávací cíle a je možné je alespoň částečně ověřovat.
 - formulováno z pozice / pohledu účastníka (co účastník dělá po absolvování vzdělávací akce)
 - formulováno SMART – specifický (smysluplný), měřitelný, akceptovatelný (dosažitelný, ambiciózní ...), realistický (reálný), termínovaný (časově ohraničený) – nebo KOUČ(EM) – konkrétní, osobní, uskutečnitelný, časově ohraničený, (environmentální, měřitelný)
 - formulovány na úrovni znalostí, dovedností, rozvoje schopností, postojů, hodnot, jednání

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Cíle vycházejí z potřeb cílové skupiny a zároveň z poslání / cílů organizace.
 - pojmenováno, jak / v čem cíle vzdělávací akce korespondují s posláním organizace
 - nastaven promyšlený způsob zjišťování potřeb cílové skupiny
 - pojmenovány konkrétní potřeby, na které vzdělávací akce reaguje

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

¹ V případě, že se akce účastní více jak 30 osob (např. z důvodu určité vzdělávací formy), a bývá obtížné naplnit některá konkrétní doporučení, snažíme se jich dodržet co nejvíce dalších.

- Cíle, pokud je to účelné, zohledňují dokumenty vztahující se k EVVO (např. RVP, Metodický pokyn k EVVO, krajské koncepce EVVO).
 - v případě, že se řeší téma, které je řešeno i v rámci dokumentů vztahujících se k EVVO, měly by tyto cíle vzdělávací akce reflektovat

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Vzdělávací akce má zpracovanou písemnou podobu (na základě charakteru akce, zkušeností organizátora, místa realizace, lektorského zajištění apod.)
 - organizační poznámky (časový rámec – termín, místo konání, technika a další pomůcky ...)
 - obsahové poznámky (min. popsání cíle, časový harmonogram, přehled aktivit ...)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Příprava ponechává prostor (případně je variantní) pro zvláštnosti konkrétní skupiny a pro aktuální potřeby účastníků.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

2) Obsah a struktura vzdělávací akce

- Obsah vychází z cílů a zdůrazňuje smysluplnost pro cílovou skupinu (tj. to, co o dané věci opravdu potřebuje a chce vědět).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Obsah vzdělávací akce je v souladu se současným stavem poznání v daném oboru (včetně různých pohledů / přístupů k dané věci).
 - seznam literatury, ze které bylo čerpáno / zdroje informací (poznatků)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Vzdělávací akce má jasně vytvořenou strukturu s logickým sledem činností, která vede k dosažení stanovených cílů. Dílčí činnosti jsou cílevědomě využívány jako prostředky k dosažení těchto cílů.
 - lektor uvede, k jakému konkrétnímu cíli / cílům aktivita směřuje // lektor odůvodní zařazení konkrétní aktivity ve vztahu k cílům // pojmenuje přínos aktivity ve vztahu k cílům programu / v rámci struktury programu

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

3) Metody a formy vzdělávací akce

- Metody a formy jsou voleny a použity tak, že vedou k dosažení cílů a jsou vhodné pro dané téma, prostředí a přiměřené cílové skupině.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Metody a formy jsou voleny a použity tak, aby je pedagogičtí pracovníci (účastníci vzdělávání) mohli dále přenášet do své praxe.
 - účastníci (příp. lektor) uvedou, jakým způsobem by mohli (účastníci) ve své praxi použité metody aplikovat

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Pro plánování výuky lze využívat různé modely učení².

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

4) Podmínky a prostředí pro vzdělávací akci

- Během vzdělávací akce, a pokud je to možné i v celém provozu zařízení, kde vzdělávací akce probíhá (zejm. střediska ekologické výchovy), je patrná snaha o promítnutí zásad (trvale udržitelného rozvoje do praxe (třídění odpadu, šetření s vodou, biopotraviny atd.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Vzdělávací akce probíhá v příjemném prostředí, které je motivační a vhodné pro připravené činnosti. Je-li to možné a z hlediska zaměření vzdělávací akce přínosné, je preferován přímý kontakt s přírodou.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Používané pomůcky jsou vhodně voleny k charakteru akce (názorné, estetické, přírodní apod.) Dbáme na to, aby odrážely zásady udržitelnosti (tzn. např. recyklovaný papír, opakovaně použitelné pomůcky, dřevo) a aby byly bezpečné a praktické.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

² Modely učení rozumíme doporučené postupy pro sestavení a vedení výuky, odvozené z různých teorií učení či teorií environmentální výchovy. Použití modelů usnadňuje plánování metod a aktivit a dává větší šanci, že výuka povede ke stanoveným cílům. Jedná se např. třířázový model výuky E-U-R, Kolbův cyklus učení, Karplusův model, 4MAT, Cornellův Flow Learning a další. Přehled modelů učení pro environmentální výchovu je nejlépe zpracován v zatím nepublikovaných materiálech PhDr. Jana Činčery, PhD. Informace ke konkrétnímu modelu lze najít v příslušné literatuře.

5) Činnost lektora v průběhu vzdělávací akce

- Vzdělávací akci lektorsky zajišťuje kompetentní osoba (s lektorskými i odbornými znalostmi a dovednostmi).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor se na začátku programu představí a informuje pedagogické pracovníky o programu (včetně cílů, pokud je to vhodné), příp. zajišťující organizaci.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor se seznámí s účastníky a zjistí jejich očekávání, pokud tak již neučinil někdy dříve, např. na předcházející vzdělávací akci).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor si s účastníky domluví pravidla fungování v průběhu akce (pro vzájemné oslovování, chování, komunikaci apod.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor vede vzdělávací akci tak, aby v co největší míře dosáhl cílů, reaguje na aktuální situaci úpravou prostředků, v odůvodněných případech i úpravou cílů.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor propojuje nové poznatky s tím, co pedagogičtí pracovníci o problematice vědí, ukazuje jejich praktické využití a souvislosti.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor účastníkům věnuje rovnoměrnou pozornost, vytváří otevřenou a bezpečnou atmosféru, podporuje vzájemnou spolupráci mezi sebou a účastníky, mezi účastníky navzájem, vytváří prostor pro vyjádření názorů a nápadů, reaguje na aktuální potřeby.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor poskytuje pedagogickým pracovníkům v průběhu vzdělávací akce zpětnou vazbu k jejich práci (při poskytování zpětné vazby je vhodné používat popisný jazyk³).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Z chování lektora je patrný soulad se sdělovanými postoji.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Lektor mluví spisovnou, příp. vhodně použitou hovorovou češtinou, jeho písemný projev je čitelný, pohyb vhodně dotváří lektorský projev.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

³ Popisným jazykem slovně vykresluje situaci, chování, výkon nebo pocit účastníka (např. ve vaší prezentaci jste dodrželi stanovený čas) na rozdíl od "posuzujícího" jazyka, kterým vynášíme hodnotící soudy (tato skupina byla výborná a velmi šikovně úkol zvládla). Základními kritérii pro popisnou zpětnou vazbu je, že popisujeme vnímané (co jsme viděli a slyšeli) a vztahujeme to k předem stanoveným nebo obecně platným kritériím a dáváme prostor pro odhalení chyb samotnému účastníkovi. Více informací najdete např. v publikacích: Košťálová H., Miková Š, Stang. J.: Školní hodnocení žáků a studentů. Portál. Praha 2008. Košťálová H., Straková J. a kol.: Hodnocení, důvěra, dialog, růst. SKAV. Praha. 2008

6) Organizační zabezpečení vzdělávací akce

- Vzdělávací akce je dostatečně a včas předem naplánovaná a zajištěná – kvalitní lektor (viz výše bod 5), vhodné prostory (viz výše bod 4), zajištěna propagace.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Vzdělávací akce je po organizační stránce adekvátně personálně zabezpečena (např. uvítání, registrace účastníků, výběr poplatků, zajištění občerstvení, ubytování, obsluha techniky, fotograf atd.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Součástí propagace vzdělávací akce je pozvánka s přihláškou minimálně s následujícími náležitostmi: název, obsah vzdělávací akce, termín, lektor/lektori, cena (uvést, co cena zahrnuje) + storno poplatky, způsob úhrady, datum pro přihlašování, odpovědná osoba a kontakt na ní, popis cesty (příp. mapa), informace o tom, pro koho je akce určena, příp. o donátorech, číslo akreditace.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Organizátor vybere vhodný termín pro konání vzdělávací akce – plánuje s ohledem na harmonogram školního roku, na další akce v místě, regionu (kalendář regionálních akcí), zvažuje vhodnost prázdnin pro konání akce.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Časový harmonogram vzdělávací akce je přizpůsoben dopravní dostupnosti.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Příjemná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepříjemná úroveň</i>
----------------------	------------------------	-----------------------------	--------------------------

.....

.....

- Organizátor před začátkem akce na místě zajistí přípravu prostor, pomůcek, techniky (na základě domluvy s lektorem), prezenční listiny, zajistí podmínky pro pohodu účastníků (vhodná teplota, toalety, občerstvení apod.), vhodné materiály pro účastníky v dostatečném množství a kvalitě, osvědčení se všemi náležitostmi (vyplývajícími z požadavků akreditace, dále např. s logy donátorů).

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- S osobními údaji sebranými pro potřeby vzdělávací akce zachází organizátor podle zákona o ochraně osobních údajů a dalších prováděcích předpisů.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

- Organizátor zajistí všechny administrativní a technické práce spojené s ukončením vzdělávací akce (úklid, úpravu prostor, archivaci materiálů a dokumentů, rozesílku slíbených materiálů účastníkům apod.)

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

7) Zpětná vazba a hodnocení

- Vzdělávací akce má předem promyšlený systém hodnocení, do jaké míry bylo dosaženo cílů⁴, zároveň je tento systém uplatněn.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....

.....

⁴ K hodnocení, do jaké míry bylo dosaženo cílů, pomáhají např. předem stanovená kritéria a indikátory; různé promyšlené kombinace ústního a písemného hodnocení účastníků, kteří se k cílům vyjadřují; ověření pomocí hodnocení práce účastníků apod. Hodnocení mohou provádět sami účastníci akce, kolegové ze SEV, externí hodnotitel, příp. další osoby, také lektor by měl reflektovat svoji práci. Výsledky hodnocení by měly být využity pro další zkvalitňování vzdělávací akce.

- Je věnován prostor závěrečné reflexi, která umožňuje účastníkům vyjádřit se k průběhu i obsahu akce.

<i>Vysoká úroveň</i>	<i>Přijatelná úroveň</i>	<i>Problematická úroveň</i>	<i>Nepřijatelná úroveň</i>
----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------------

.....
.....

Členové pracovní skupiny ke kvalitě činnosti SEV fungující při SSEV Pavučina